

سرنوشت شغلی رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی از دیدگاه دانش‌آموختگان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد

روح اله عسکری^۱، محمدرضا شیخی چمان^۲، سمانه انتظاریان اردکانی^۳، الهام میانکوهی^{۴*}

^۱ دانشیار، مرکز تحقیقات مدیریت و سیاست‌گذاری سلامت، گروه مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد، ایران

^۲ دانشجوی دکتری تخصصی اقتصاد سلامت، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، تهران، ایران

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، پردیس بین‌الملل، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران

^۴ دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران

* نویسنده مسؤول: الهام میانکوهی
miankoohi.e@gmail.Com

چکیده

زمینه و هدف: شناسایی وضعیت فعلی اشتغال، اطلاعات مفیدی برای سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران نظام آموزشی کشور به منظور انجام برنامه‌ریزی در زمینه تعیین ظرفیت پذیرش دانشجو و شرایط استخدام و اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته‌های مختلف فراهم می‌کند. این مطالعه با هدف بررسی سرنوشت شغلی رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی از دیدگاه دانش‌آموختگان انجام پذیرفته است.

روش پژوهش: مطالعه توصیفی-تحلیلی حاضر از نوع مقطعی بوده و در نیمه دوم سال ۱۳۹۷ بر روی ۱۰۸ نفر از دانش‌آموختگان رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد انجام گرفت. مشارکت‌کنندگان از طریق سرشماری وارد تحقیق شدند و ابزار گردآوری داده‌ها نیز پرسشنامه استاندارد سرنوشت شغلی بود. تجزیه و تحلیل‌های آماری در محیط نرم‌افزار SPSS 16 با استفاده از آمار توصیفی (فراوانی، میانگین، انحراف معیار، درصد) و آمار تحلیلی (آزمون‌های تی‌مستقل، آنالیز واریانس و همبستگی پیرسون) انجام شد.

یافته‌ها: میانگین نمره سرنوشت شغلی در مطالعه حاضر $0/65 \pm 3/04$ بود که از میان ابعاد آن، بالاترین و پایین‌ترین میانگین نمره به ترتیب مربوط به بعدهای توانمندی‌های تخصصی و حرفه‌ای خود ($0/65 \pm 3/69$) و ایجاد تمهیدات لازم برای اشتغال توسط دانشگاه ($0/63 \pm 2/59$) بود. همچنین ارتباط آماری معنی‌داری میان بعد توانمندی‌های تخصصی و حرفه‌ای با متغیر وضعیت تاهل ($p = 0/046$)، ابعاد ایجاد تمهیدات لازم برای اشتغال توسط دانشگاه ($p = 0/031$)، تناسب برنامه درسی و آموزش اساتید با اشتغال ($p = 0/047$) و نقش فضای دانشگاه و پرورش مهارت‌های کارآفرینی ($p = 0/034$) با متغیر سن و در نهایت بعد تناسب برنامه درسی و آموزش اساتید با اشتغال با معدل فارغ‌التحصیلی دانش‌آموختگان ($p = 0/029$) مشاهده شد.

نتیجه‌گیری: پیشنهاد می‌شود زمینه اشتغال دانش‌آموختگان رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی در سطوح مختلف نظام سلامت فراهم شود. اهداف آموزشی، محتوای برنامه درسی و دوره‌های کارآموزی و کارورزی رشته با بازنگری مجدد، مبتنی بر نیازمندی‌های بازار کار کشور تغییر داده شوند و نهایتاً مراکز آموزشی نقش پررنگ‌تری در زمینه معرفی قابلیت‌های دانش‌آموختگان خود به بازار کار حوزه سلامت ایفا کنند.

واژه‌های کلیدی: سرنوشت شغلی، مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، دانش‌آموختگان

ارجاع: عسکری روح اله، شیخی چمان محمدرضا، انتظاریان اردکانی سمانه، میانکوهی الهام. سرنوشت شغلی رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی از دیدگاه دانش‌آموختگان سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵. راهبردهای مدیریت در نظام سلامت ۱۳۹۹؛ ۵(۴): ۲۹۵-۳۰۵.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۷/۲۱

تاریخ اصلاح نهایی: ۱۳۹۹/۱۲/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۱۹

مقدمه

هدف نهایی برنامه‌ریزی نیروی انسانی بخش بهداشت و درمان، تربیت افراد کارآمد، شایسته و دارای مهارت در همه رشته‌های مرتبط با این بخش است که این افراد از منظر جغرافیایی، نوع حرفه، تخصص و جنسیت به طور متناسب در نقاط مختلف کشور توزیع شده و تحت نظر مدیریتی صحیح و اثربخش در راستای تحقق بخشی اهداف نظام سلامت به کار گرفته شوند (۱). بدین گونه با توجه کافی به منابع انسانی در کنار استفاده بهینه از تجهیزات و امکانات مختلف، بستر پاسخگویی به نیازهای سلامت گیرندگان خدمات به شکل مطلوبی فراهم خواهد شد (۲). در تربیت دانشجویان به عنوان منابع انسانی باید به ۳ عامل اساسی عرصه آموزش، محتوا و روش آموزش توجه ویژه‌ای شده و محتوای مناسب، با روشی صحیح به دانشجویان منتقل شوند (۳) و از طرفی دیگر عرصه‌های کارآموزی و کارورزی باید به گونه‌ای انتخاب و برنامه‌ریزی شوند که بستر مناسبی برای ارتقای دانش و مهارت دانشجویان باشند (۴). برنامه‌ریزان نظام آموزشی کشور باید توجه کنند که در محیط‌های آموزشی، برای رسیدن به یک هدف مطلوب و ایجاد سازمانی پویا و فعال، تنها فراهم کردن امکانات آموزشی مناسب کافی نیست (۵)، بلکه فارغ التحصیلان باید در جایگاه‌های متناسب با رشته تحصیلی خود به کار گرفته شوند (۶). تناسب شغلی یکی از مباحث پایه و اصلی مدیریت منابع انسانی بوده و ثابت شده است که وجود این تناسب برای بهره‌وری نیروی انسانی یک ضرورت سازمانی می‌باشد (۷).

سلامت به عنوان یکی از بنیادی‌ترین نیاز همه انسان‌ها مطرح بوده و ارائه پاسخ مناسب به این نیاز مهم نیازمند نیروی انسانی متخصص و به‌کارگیری مناسب آن‌هاست. ایجاد سرخوردگی و بروز احساس عدم امنیت شغلی در دانش‌آموختگان رشته‌های بهداشتی و درمانی می‌تواند علاوه بر هدر رفتن سرمایه‌های مادی و معنوی کشور، خدشه‌دار شدن سلامت مردم را در پی داشته باشد (۸). در نقطه مقابل، هنگامی که ایجاد تخصص‌های مختلف و کسب مهارت در آنان با نیازهای جامعه‌ای هماهنگ باشد، از هدر رفتن منابع مالی، ناامیدی قشر جوان و فرهیخته که به‌عنوان سرمایه‌های توانمند در هر کشوری مطرح هستند، جلوگیری می‌گردد (۹) و این امر محقق نمی‌شود مگر با برنامه‌ریزی جامعی که در آن جنبه‌های

مختلف کمی، کیفی و مدیریت استفاده از نیروهای انسانی لحاظ شده باشد (۱). در این راه وجود شواهد، اطلاعات و داده‌های دقیق و معتبر به عنوان یکی از معیارهای اصلی برنامه‌ریزی و تحقق سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد محسوب می‌گردد (۱۰، ۱۱).

رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی از مهر ماه سال ۱۳۷۴ با پذیرش ۲۱ دانشجو در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شیراز و با عنوان کارشناسی اداره امور بیمارستان‌ها تاسیس و در سال ۱۳۷۸ عنوان رشته به مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی تغییر یافت (۱۲). از مهمترین اهداف تاسیس رشته در سطح کلان می‌توان به تربیت متخصصانی متعدد اشاره کرد که بتوانند با اداره علمی و مبتنی بر اصول مدیریت سازمانی موجبات افزایش اثربخشی و کارایی نظام سلامت را فراهم نمایند. از طرفی در سطح خرد انتظار می‌رود که دانش‌آموختگان رشته بتوانند اداره امورات مختلف اداری-اجرایی مراکز مراقبت سلامت اعم از خدمات بهداشتی، درمانی و بازتوانی (توانبخشی) را به شکل بهینه پیش برده و در کنار آن تحقیقاتی کاربردی در راستای حل مشکلات نظام سلامت در بخش‌های گوناگون ارائه دهند. لذا انتظار می‌رود که با بسترسازی مناسب از توانمندی دانش‌آموختگان این رشته در سطوح مختلف نظام سلامت کشور استفاده بهینه‌ای شود. در ارتباط با مطالعات صورت گرفته قبلی مرتبط با رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، مطالعه سنایی‌نسب و همکاران (۱۳۸۸) در یکی از دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران حاکی از آن بود که دانش‌آموختگان رشته جایگاه شغلی مناسبی داشته و در پست‌های خدمتی متناسب با رشته تحصیلی خود به کارگرفته می‌شوند (۱۲). شمسایی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی عنوان کردند ۶۹ درصد از دانش‌آموختگان رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی دانشگاه علوم پزشکی زابل شاغل و ۳۱ درصد بیکار هستند (۱۳). با توجه به بررسی محققین مطالعه حاضر، ۲ مطالعه مذکور از معدود مطالعاتی هستند که به بررسی سرنوشت شغلی فارغ‌التحصیلان رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی پرداخته‌اند. در ارتباط با سرنوشت شغلی سایر رشته‌های علوم پزشکی، کلی و همکاران (۲۰۱۹) نشان دادند که ۸۵ درصد از دانش‌آموختگان رشته

دانش‌آموخته مقطع کارشناسی ارشد بود که این افراد بین سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ فارغ‌التحصیل شده بودند. محقق، پاره‌ای از مشخصات جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان (نام و نام‌خانوادگی، مقطع فارغ‌التحصیلی، شماره تماس) را از معاونت آموزشی دانشکده بهداشت دانشگاه دریافت نمود و به صورت تلفنی، اطلاعات مورد نیاز در راستای پاسخگویی به سؤال تحقیق را به‌دست آورد.

برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌ای شامل ۲ بخش استفاده شد. بخش اول حاوی تعدادی متغیر جمعیت‌شناختی از قبیل جنسیت، سن، وضعیت تاهل، معدل فارغ‌التحصیلی، سال فارغ‌التحصیلی، مقطع دانش‌آموختگی، وضعیت اشتغال فعلی (در زمان انجام پژوهش)، تناسب رشته با شغل فعلی و وضعیت ادامه تحصیل دانش‌آموختگان بود. در بخش دوم، به منظور بررسی سرنوشت شغلی دانش‌آموختگان از پرسشنامه استاندارد سرنوشت شغلی استفاده شد که این ابزار در سال ۱۳۸۹ توسط سعیدی رضوانی و همکاران طراحی و روایی آن به روش روایی محتوایی و پایایی آن به روش ضریب آلفای کرونباخ (۶۹/۷ درصد) مورد تایید قرار گرفته است (۱۶)، بنابراین نیاز به اعتبارسنجی مجدد در مطالعه حاضر نداشت.

پرسشنامه مذکور شامل ۵۲ سؤال در ۶ بعد توانمندی‌های تخصصی و حرفه‌ای خود (دارای ۶ سؤال)، وضعیت کار و اشتغال در جامعه (دارای ۱۳ سؤال)، ایجاد تمهیدات لازم برای اشتغال توسط دانشگاه (دارای ۱۴ سؤال)، دیدگاه فارغ‌التحصیلان راجع به رشته تحصیلی (دارای ۵ سؤال)، تناسب برنامه درسی و آموزش اساتید با اشتغال (دارای ۷ سؤال) و نقش فضای دانشگاه و پرورش مهارت‌های کارآفرینی (دارای ۷ سؤال)، سرنوشت یا جایگاه شغلی دانش‌آموختگان را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. برای به‌دست آوردن نظرات پاسخ‌دهندگان از مقیاس ۵ گزینه‌ای لیکرت (۱-کاملاً مخالفم، ۲-مخالفم، ۳-نظری ندارم، ۴-موافقم، ۵-کاملاً موافقم) استفاده و میانگین امتیاز هر بعد محاسبه گردید. برای رتبه‌بندی نمره میانگین نیز مطابق راهنمای ابزار اصلی، اگر این میانگین کمتر از ۲/۵ باشد وضعیت آن بعد ضعیف، بین ۲/۵-۳/۷۵ وضعیت متوسط و بالاتر از ۳/۷۵ وضعیت خوب ارزیابی می‌گردد.

محقق پس از انجام هماهنگی‌های لازم با معاونت آموزشی دانشکده بهداشت، با رعایت کامل مفاد اخلاق در پژوهش، در

داروسازی در یکی از دانشکده‌های داروسازی ایالات متحده آمریکا پس از اتمام دوره تحصیلی شاغل بودند که از این تعداد ۸۵ درصد از پیشنهاد کاری که به آن‌ها شده بود رضایت داشتند و محققان نتیجه‌گیری کردند که بین عرضه و تقاضای نیروی کار در این رشته تعادل وجود دارد (۱۴). مطالعه دین‌محمدی و همکاران (۱۳۹۶) نشان داد که بیش از ۸۵ درصد دانش‌آموختگان رشته‌های کارشناسی پرستاری، اتاق عمل، هوشبری و مامایی دانشکده پرستاری و مامایی زنجان شاغل بودند، به علاوه کمتر از ۳ درصد در هر رشته بیکار و بیش از ۷۰ درصد شاغلین در بخش‌های دولتی مشغول به کار بودند (۱۵).

از آنجا که بخش مهمی از سرمایه‌های ملی کشور صرف آموزش عالی می‌شود، دانش‌آموختگان مراکز مختلف آموزشی بهتر است پس از فارغ‌التحصیلی وارد بازار کار شده و از ظرفیت‌های بالقوه آنان در جهات مختلف نیل به اهداف سازمانی استفاده بهینه گردد. همچنین با توجه به اهمیت رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی و نقش فارغ‌التحصیلان آن در اداره صحیح سیستم بهداشتی و درمانی کشور، شناسایی وضعیت اشتغال و عدم اشتغال به کار و بررسی علل آن می‌تواند اطلاعات مفیدی در زمینه نقش حرفه‌ای و عملکرد دانش‌آموختگان رشته در اختیار برنامه‌ریزان، مدیران و سیاست‌گذاران آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار داده و امکان برنامه‌ریزی دقیق‌تر از منظر ظرفیت پذیرش دانشجوی، ضرورت تداوم یا قطع طرح نیروی انسانی و همچنین شرایط استخدام و اشتغال دانش‌آموختگان را فراهم سازد، لذا مطالعه حاضر با هدف بررسی سرنوشت شغلی رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی از دیدگاه دانش‌آموختگان انجام شد. منظور از سرنوشت شغلی در این پژوهش همان جایگاه شغلی است.

روش پژوهش

این مطالعه از نوع توصیفی-تحلیلی، به روش مقطعی، در نیمه دوم سال ۱۳۹۷ و از دیدگاه دانش‌آموختگان رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد انجام گرفت که مشارکت‌کنندگان با روش سرشماری وارد پژوهش شدند. تعداد افراد وارد شده به مطالعه ۱۰۸ نفر شامل ۸۰ دانش‌آموخته مقطع کارشناسی و ۲۸

شد. این مطالعه در تاریخ ۱۳۹۶/۵/۳ در گروه مدیریت خدمات بهداشتی درمانی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی یزد مورد تایید قرار گرفته است.

یافته‌ها

نتایج مطالعه حاضر در قسمت‌های توصیفی (دو بخشی) و تحلیلی (یک بخشی) ارائه شده است. بر مبنای بخش اول یافته‌های توصیفی، ۱۲۸ دانش‌آموخته رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی دعوت به مطالعه شدند که از این تعداد ۱۰۸ نفر مشارکت در مطالعه را پذیرفتند (نرخ پاسخ‌دهی ۸۴ درصد) و به دلیل استفاده از روش سرشماری در ورود افراد، عمل جایگزینی صورت نگرفت. اکثریت مشارکت‌کنندگان زن (۶۲/۰۴ درصد) بودند. میانگین سنی نمونه‌های مورد مطالعه $3/95 \pm 26/68$ بود که بیشتر (۸۵/۱۸ درصد) در گروه سنی ۲۲ تا ۲۹ سال قرار داشتند و مجرد (۴۷/۲۳) بودند. همچنین بیشتر دانش‌آموختگان معدل کل بالای ۱۷ (۷۵ درصد) داشتند، در سال ۱۳۹۵ (۲۵/۰۲ درصد) و از مقطع کارشناسی پژوهش شاغل بودند (۵۸/۳۳) و شغل فعلیشان با رشته تحصیلیشان تناسب (۶۳/۴۹) داشت و در نهایت اکثراً ادامه تحصیل داده بودند (۵۲/۷۷) (جدول ۱).

بر مبنای بخش دوم یافته‌های توصیفی، میانگین نمره سرنوشت شغلی در مطالعه حاضر، $3/04 \pm 0/65$ بود و از بین ابعاد آن، بیشترین میانگین نمره مربوط به ابعاد توانمندی‌های تخصصی و حرفه‌ای خود ($3/69 \pm 0/65$) و نقش فضای دانشگاه و پرورش مهارت‌های کارآفرینی ($3/16 \pm 0/83$) بود. از طرفی ابعاد وضعیت کار و اشتغال در جامعه ($2/66 \pm 0/41$) و ایجاد تمهیدات لازم برای اشتغال توسط دانشگاه ($2/59 \pm 0/63$) کمترین میانگین نمره را به خود اختصاص دادند (جدول ۲).

هر تماس تلفنی، با توضیح اهمیت انجام مطالعه، رضایت آگاهانه افراد را جهت شرکت در تحقیق جلب و به پرسش‌هایشان پاسخ شفاف داد. همچنین محقق به مشارکت‌کنندگان اطمینان داد که تمامی اطلاعات جمع‌آوری شده بدون نام و کاملاً محرمانه خواهد بود و افراد آزاد هستند در هر مرحله از تحقیق که بخواهند خارج شوند و ممانعتی در این زمینه صورت نخواهد گرفت. تجزیه و تحلیل‌های آماری در محیط نرم‌افزار SPSS 16، با استفاده از آمار توصیفی (فراوانی، میانگین، انحراف معیار، درصد) و آمار تحلیلی (آزمون‌های تی‌مستقل، آنالیز واریانس و همبستگی پیرسون) انجام شد. به‌هنگام انتخاب آزمون‌های آماری، برای مقایسه میانگین ۲ گروه از آزمون تی‌مستقل، مقایسه میانگین بیش از ۲ گروه از آزمون آنالیز واریانس و برای بررسی ارتباط میان ۲ متغیر کمی از آزمون همبستگی پیرسون استفاده می‌شود (۱۷). بدین ترتیب در بخش آمار تحلیلی مطالعه حاضر به‌منظور بررسی رابطه بین ابعاد سرنوشت شغلی و متغیرهای جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان شامل جنسیت، سن، وضعیت تاهل، معدل فارغ‌التحصیلی، سال فارغ‌التحصیلی، مقطع دانش‌آموختگی، وضعیت اشتغال فعلی، تناسب رشته با شغل فعلی و وضعیت ادامه تحصیل به ترتیب از آزمون‌های تی‌مستقل، همبستگی پیرسون، آنالیز واریانس، همبستگی پیرسون، تی‌مستقل، آنالیز واریانس، تی‌مستقل و تی‌مستقل استفاده شد. در نهایت لازم به ذکر است که در پژوهش حاضر منظور از سرنوشت شغلی اتفاقات شغلی می‌باشد که برای دانشجویان رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی پس از فراغت از تحصیل روی داده است و ابعاد گوناگونی در راستای اندازه‌گیری این متغیر تعریف شده که بیشتر (بخش معرفی ابزار مورد استفاده در راستای جمع‌آوری اطلاعات) بدان پرداخته

جدول ۱: مشخصات جمعیت شناختی دانش‌آموختگان

متغیر	طبقه	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۶۷	۶۲/۰۴
	مرد	۴۱	۳۷/۹۶
سن (سال)	۲۲-۲۹	۹۲	۸۵/۱۸
	۳۰-۳۷	۱۶	۱۴/۸۲
وضعیت تاهل	مجرد	۵۱	۴۷/۲۳
	متاهل	۴۸	۴۴/۴۴
	جدا شده	۹	۰۸/۳۳
معدل فارغ‌التحصیلی	< ۱۷	۲۷	۲۵/۰۰
	≥ ۱۷	۸۱	۷۵/۰۰
سال فارغ‌التحصیلی	۱۳۹۱	۱۲	۱۱/۱۱
	۱۳۹۲	۲۱	۱۹/۴۴
	۱۳۹۳	۲۵	۲۳/۱۴
	۱۳۹۴	۲۳	۲۱/۲۹
	۱۳۹۵	۲۷	۲۵/۰۲
مقطع دانش‌آموختگی	کارشناسی	۸۰	۷۴/۰۷
	کارشناسی ارشد	۲۸	۲۵/۹۳
وضعیت اشتغال فعلی	شاغل	۶۳	۵۸/۳۳
	بیکار، به دلیل ادامه تحصیل	۱۸	۱۶/۶۶
	بیکار، علی‌رغم تمایل به کار	۲۷	۲۵/۰۱
تناسب رشته با شغل فعلی	دارد	۴۰	۶۳/۴۹
	ندارد	۲۳	۳۶/۵۱
وضعیت ادامه تحصیل	ادامه داده است	۵۷	۵۲/۷۷
	ادامه نداده است	۵۱	۴۷/۲۳

جدول ۲: میانگین نمره سرنوشت شغلی و ابعاد آن از دیدگاه دانش‌آموختگان

متغیر	انحراف معیار ± میانگین	وضعیت بعد
توانمندی‌های تخصصی و حرفه‌ای خود	۳/۶۹ ± ۰/۶۵	متوسط
وضعیت کار و اشتغال در جامعه	۲/۶۶ ± ۰/۴۱	متوسط
ایجاد تمهیدات لازم برای اشتغال توسط دانشگاه	۲/۵۹ ± ۰/۶۳	متوسط
دیدگاه فارغ‌التحصیلان راجع به رشته تحصیلی	۳/۰۱ ± ۰/۸۵	متوسط
تناسب برنامه درسی و آموزش اساتید با اشتغال	۳/۱۴ ± ۰/۵۷	متوسط
نقش فضای دانشگاه و پرورش مهارت‌های کارآفرینی	۳/۱۶ ± ۰/۸۳	متوسط
سرنوشت شغلی	۳/۰۴ ± ۰/۶۵	متوسط

بر مبنای یافته‌های تحلیلی تحقیق، بررسی رابطه بین ابعاد سرنوشت شغلی مشارکت‌کنندگان و متغیرهای جمعیت شناختی آنان نشان داد که میان بعد توانمندی‌های تخصصی و حرفه‌ای خود با متغیر وضعیت تاهل (آزمون آنالیز واریانس، $p = ۰/۰۴۶$)، ابعاد ایجاد تمهیدات لازم برای اشتغال توسط دانشگاه (آزمون همبستگی پیرسون، $p = ۰/۰۳۱$)، تناسب برنامه درسی و آموزش اساتید با اشتغال (آزمون همبستگی پیرسون، $p = ۰/۰۲۹$) و در نهایت بعد تناسب فارغ‌التحصیلی (آزمون همبستگی پیرسون، $p = ۰/۰۲۹$) ارتباط آماری معنی‌داری وجود داشت (جدول ۳).

بر مبنای یافته‌های تحلیلی تحقیق، بررسی رابطه بین ابعاد سرنوشت شغلی مشارکت‌کنندگان و متغیرهای جمعیت شناختی آنان نشان داد که میان بعد توانمندی‌های تخصصی و حرفه‌ای خود با متغیر وضعیت تاهل (آزمون آنالیز واریانس، $p = ۰/۰۴۶$)، ابعاد ایجاد تمهیدات لازم برای اشتغال توسط دانشگاه (آزمون همبستگی پیرسون، $p = ۰/۰۳۱$)، تناسب برنامه درسی و آموزش

جدول ۳: رابطه ابعاد سرنوشت شغلی با متغیرهای جمعیت شناختی

سن (سال) (آزمون همبستگی پیرسون)		
متغیر	ضریب همبستگی	p مقدار
ایجاد تمهیدات لازم برای اشتغال توسط دانشگاه	۰/۶۷	۰/۰۳۱ *
تناسب برنامه درسی و آموزش اساتید با اشتغال	۰/۷۱	۰/۰۴۷ *
نقش فضای دانشگاه و پرورش مهارت‌های کارآفرینی	۰/۵۹	۰/۰۳۴ *
وضعیت تاهل (آزمون آنالیز واریانس)		
متغیر	انحراف معیار ± میانگین	p مقدار
مجرد	۳/۳۷ ± ۰/۷۱	
توانمندی‌های تخصصی و حرفه‌ای خود	۲/۹۱ ± ۰/۵۴	۰/۰۴۶ *
جدا شده	۳/۰۵ ± ۰/۲۳	
معدل فارغ‌التحصیلی (آزمون همبستگی پیرسون)		
متغیر	ضریب همبستگی	p مقدار
تناسب برنامه درسی و آموزش اساتید با اشتغال	۰/۷۶	۰/۰۲۹ *

* معنی‌دار در سطح معنی‌داری $p < ۰/۰۵$

بحث

اطلاع از وضعیت اشتغال و توزیع دانش‌آموختگان رشته‌های حوزه علوم پزشکی می‌تواند در برآورد ظرفیت پذیرش دانشجویان و تامین نیروی انسانی مورد نیاز مراکز بهداشتی و درمانی در راستای تامین سلامت جامعه کمک کننده باشد (۶). مطالعه حاضر با هدف تعیین سرنوشت شغلی رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی از دیدگاه دانش‌آموختگان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد و در نیمه دوم سال ۱۳۹۷ انجام گرفت. بر اساس یافته‌های توصیفی میانگین نمره کلی متغیر سرنوشت شغلی در این مطالعه متوسط و از میان ابعاد آن، بالاترین نمره میانگین مربوط به بعد "توانمندی‌های تخصصی و حرفه‌ای خود" و پایین‌ترین نمره میانگین نیز در زمینه "ایجاد تمهیدات لازم برای اشتغال توسط دانشگاه" بود. در ادامه بر اساس یافته‌های تحلیلی مطالعه و از میان ابعاد سرنوشت شغلی، میان بعد توانمندی‌های تخصصی و حرفه‌ای خود با متغیر وضعیت تاهل، ابعاد ایجاد تمهیدات لازم برای اشتغال توسط دانشگاه، تناسب برنامه درسی و آموزش اساتید با اشتغال و نقش فضای دانشگاه و پرورش مهارت‌های کارآفرینی با متغیر سن و در نهایت بعد تناسب برنامه درسی و آموزش اساتید با اشتغال با متغیر معدل فارغ‌التحصیلی ارتباط آماری معنی‌داری مشاهده شد. مطالعه حاضر نشان داد که بیش از نیمی (۵۸ درصد) از فارغ‌التحصیلان رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی اشتغال یافته‌اند و از طرفی ۲۵ درصد از دانش‌آموختگان اعلام

نمودند که علی‌رغم جستجوی کار، بیکار هستند. در راستای یافته‌های این مطالعه، شمسایی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی توصیفی-تحلیلی با عنوان "وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان رشته‌ی مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی در دانشگاه علوم پزشکی زابل" نشان دادند که از میان ۱۰۰ شرکت‌کننده در تحقیق، ۶۹ درصد شاغل و ۳۱ درصد بیکار بودند. از میان افراد شاغل نیز بیشتر آن‌ها (۲۹ درصد) از طریق آزمون استخدامی مشغول به کار شده بودند (۱۳). مطالعه دین‌محمدی و همکاران (۱۳۹۶) با عنوان "بررسی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان رشته‌های کارشناسی پرستاری، اتاق عمل، هوشبری و مامایی دانشکده پرستاری و مامایی زنجان" نشان داد که بیش از ۸۵ درصد دانش‌آموختگان شاغل و کمتر از ۳ درصد در هر رشته بیکار بودند (۱۵). بر طبق نتایج مطالعه نصیری و همکاران (۱۳۹۳) با عنوان "بررسی وضعیت شغلی، آموزشی و پژوهشی دانش‌آموختگان رشته پرستاری در دانشکده پرستاری فاطمه الزهرا (س) رامسر"، ۷۸/۳۶ درصد از دانش‌آموختگان پرستاری در مراکز درمانی فعالیت می‌کردند که از این تعداد ۸۶/۳۹ درصد شاغل بخش دولتی بودند. ۲/۸۴ درصد نیز اعلام کردند که با وجود داشتن تمایل به کار در مراکز درمانی، بیکار هستند (۱۸). در مطالعه رضایی و همکاران (۱۳۹۰) با عنوان "بررسی علل عدم اشتغال در بین

دانش‌آموختگان رشته مامایی دانشگاه علوم پزشکی قزوین" عنوان شد که ۳۴ درصد مشارکت‌کنندگان شاغل، ۳۵/۵ درصد بیکار، ۱۸/۷ درصد دانشجو و ۱۱/۸ درصد در حال گذراندن طرح نیروی انسانی بودند (۱۹)، اما شرایط اشتغال در رشته مدیریت آموزشی متفاوت بود، به‌گونه‌ایکه در مطالعه رحیمیان و همکاران (۱۳۹۷) اعلام شد ۵۳/۴ درصد از دانش‌آموختگان دانشگاه علامه طباطبایی این رشته بیکار هستند. مشارکت‌کنندگان در این پژوهش عمده دلیل بیکاری خود را پیدا نشدن شغل عنوان کردند (۲۰). زلالی و همکاران (۱۳۹۴) اعلام کردند که یکی از مهمترین چالش‌های اشتغال دانش‌آموختگان کشاورزی در سطح کشور جذب پایین آن‌ها در سازمان‌های دولتی، گرایش منفی به اشتغال در بخش خصوصی و نداشتن روحیه کارآفرینی فارغ‌التحصیلان رشته است (۲۱). علت اختلاف در نتایج مطالعات را می‌توان عمدتاً منوط به اختلاف در رشته‌های مورد بررسی دانست، به‌طوریکه بازار کار کشور در برخی رشته‌ها بسیار مناسب بوده و در برخی رشته‌ها نیز زمینه اشتغال دانش‌آموختگان فراهم نشده است، ردیف استخدامی ندارند و یا از رشته‌های غیرمرتبط برای فعالیت در آن زمینه خاص استفاده می‌شود. باید توجه داشت که اداره یک نظام آموزشی از جهات مختلف نیازمند تخصیص بودجه فراوانی بوده و مشمول هزینه فرصت استفاده از منابع محدود می‌باشد، بنابراین به لحاظ اصول اقتصادی بهتر است که مراکز آموزشی کشور فقط در رشته‌هایی اقدام به جذب و تربیت دانشجو نمایند که این رشته دارای جایگاه بخصوص بوده و دانش‌آموختگان آن بتوانند در مراکز مختلف جذب شوند، اما اگر شرایط مذکور برای رشته‌ای وجود نداشته باشد، ممکن است هزینه کرد برای آن توجیهی نداشته باشد. از سایر دلایل اختلاف نتایج مطالعات نیز می‌توان به متفاوت بودن حجم نمونه و محل انجام مطالعه اشاره کرد.

مطابق نتایج مطالعه حاضر، شغل فعلی ۶۳ درصد از دانش‌آموختگان شاغل متناسب با رشته تحصیلی‌شان بود. مطالعه سنایی‌نسب و همکاران (۱۳۸۸) در یکی از دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران حاکی از آن بود که ۶۲ درصد دانش‌آموختگان رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی از نظر تناسب رشته تحصیلی با جایگاه شغلی در شرایط مناسبی قرار دارند و در پست‌های خدمتی متناسب با رشته تحصیلی

خود به کارگرفته می‌شوند (۱۲). در مطالعه شمسایی و همکاران (۱۳۹۸) با مشارکت دانش‌آموختگان رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی دانشگاه علوم پزشکی زابل، عنوان شغلی ۷۲ درصد از نمونه‌های مورد مطالعه مرتبط با رشته تحصیلی آن‌ها بوده است (۱۳). در مطالعه سعیدی رضوانی و همکاران (۱۳۸۹) که به موضوع سرنوشت شغلی فارغ‌التحصیلان دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه فردوسی مشهد پرداخته است، میزان تناسب شغل و رشته تحصیلی مشارکت‌کنندگان ۷۱ درصد بود (۱۶). بررسی‌های انجام‌گرفته در زمینه تناسب رشته تحصیلی با عنوان شغلی نشان داده است که میان این ۲ متغیر و میزان بهره‌وری کارکنان رابطه معنی‌داری وجود دارد (۲۲)، به‌گونه‌ایکه به‌کارگیری فارغ‌التحصیلان در زمینه‌های شغلی مرتبط با رشته تحصیلی آنان می‌تواند در کنار ارتقای عملکرد فردی کارکنان بستر ارتقای سازمان‌ها را فراهم کند.

در مطالعه حاضر، ۱۶ درصد از مشارکت‌کنندگان دلیل بیکاری فعلی خود را اقدام به ادامه تحصیل بیان کردند. در مطالعه دانش‌آموختگان رشته مامایی دانشگاه علوم پزشکی قزوین (۱۳۸۹)، اصلی‌ترین علل عدم اشتغال از نظر آنان عدم نیاز بخش‌های خصوصی و دولتی، ادامه تحصیل و ضرورت کار در محیط نامناسب و دوردست بود (۱۹)، در مطالعه دیگری (۱۳۹۶) نیز تعداد کمی از افراد مورد بررسی (کمتر از ۵ درصد) که شامل دانش‌آموختگان رشته‌های کارشناسی پرستاری، اتاق عمل، هوشبری و مامایی دانشکده پرستاری و مامایی زنجان بودند دلیل بیکاری فعلی خود را مبادرت به ادامه تحصیل معرفی کردند (۱۵). دلایل اختلاف نتایج پژوهش‌ها را می‌توان منوط به رشته مورد بررسی و شرایط شغلی متفاوت میان آن‌ها دانست. از طرفی به‌نظر می‌رسد یکی از دلایل مهمی که در کشور دانشجویان را پس از اتمام دوره کاردانی یا کارشناسی به سمت تحصیلات تکمیلی سوق می‌دهد عدم یافتن شغل مناسب است، در صورتیکه اگر بین عرضه (تعداد فارغ‌التحصیل) و تقاضای (نیاز بازار کار) رشته‌های مختلف تعادل وجود داشته باشد این اتفاق کمتر رخ خواهد داد و دانش‌آموختگان سریع‌تر وارد بازار کار می‌شوند.

همچنین از طرفی محتوای دروس قرار گرفته شده در دوره تحصیلی و کیفیت دوره‌های کارآموزی و کارورزی رشته‌های

مشارکت‌کنندگان اعلام کردند دروس دانشگاهی آنان با فعالیت شغلی که انجام می‌دهند انطباق دارد (۲۵).

عدم قرار دادن پرسشنامه پژوهش در اختیار شرکت‌کنندگان و استفاده از روش تماس تلفنی از جمله نقاط قوت پژوهش حاضر بود، چرا که به‌هنگام قرارگیری ابزار در دسترس نمونه‌های مورد مطالعه ممکن است بنا بر دلایل مختلفی پاسخ‌ها توسط آنان به شکل دقیقی ثبت نگردد. از طرفی این مطالعه صرفاً در بین دانش‌آموختگان رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد که بین سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ فارغ‌التحصیل شده بودند صورت گرفت که این مسئله نیز از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌باشد، لذا بهتر است تعمیم نتایج آن به دانش‌آموختگان این رشته در سایر مراکز آموزشی با احتیاط صورت گیرد و همچنین نیاز به انجام مطالعات بیشتر در این حوزه وجود دارد.

نتیجه‌گیری

داوطلبان ورود به دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی کشور در حوزه علوم پزشکی با انگیزه‌های مختلفی وارد می‌شوند، انتظارات متفاوتی نیز دارند و از طرفی اداره هر دوره آموزشی به لحاظ اقتصادی هزینه‌بر است، بنابراین پیش از هر اقدامی نیاز است تا افراد علاوه بر شناخت علایق و سلیقه خود، از شرایط هر رشته آموزشی نیز آگاهی کاملی کسب نمایند. رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی به عنوان یکی از رشته‌های کاربردی مطرح بوده و بهتر است با توجه به عدم اشتغال درصد بالایی از دانش‌آموختگان آن، زیرساخت‌های به‌کارگیری فارغ‌التحصیلانش در سطوح مختلف نظام سلامت مرتبط با تخصص این رشته با اهتمام و جدیت بیشتری مورد پیگیری برنامه‌ریزان و مدیران آموزشی این نظام قرار بگیرد. محتوای آموزشی و دوره‌های کارآموزی و کارورزی رشته در همه سطوح تحصیلاتی با بازنگری مجدد، هماهنگ با نیازمندی‌های شغلی مراکز اشتغال کشور گردد و در نهایت بهتر است دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی در زمینه مهیا کردن شرایط اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته فعال عمل کنند، به‌نحویکه این مراکز علاوه بر پیشبرد رسالت آموزشی و پژوهشی خود بتوانند قابلیت و مهارت‌های دانش‌آموختگان خود را به بهترین شکل ممکن به بازار کار کشور در حوزه سلامت معرفی نموده و زمینه جذب آنان در بخش‌های مختلف را فراهم نمایند.

علوم پزشکی (بعد تناسب برنامه درسی و آموزش اساتید با اشتغال) یکی از مباحث پایه و مهم می‌باشد، به‌گونه‌ایکه دانشجویان بتوانند در کنار شرکت در کلاس‌های آموزشی و یادگیری بهینه مفاهیم تئوریک، با کاربرد این مفاهیم در عمل و محیط واقعی نیز مواجه شده و آن‌ها را فرا بگیرند که به‌نظر می‌رسد این موضوع نیز نقش بسزایی در تعیین سرنوشت شغلی دانش‌آموختگان این حوزه داشته باشد. در ارتباط با رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی تحقیقاتی در این باره انجام گرفته است. در پژوهش سنایی‌نسب و همکاران (۱۳۸۸)، ۲/۵ درصد از دانش‌آموختگان رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی یکی از دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران اعلام کردند که وضعیت تناسب محتوای رشته با نیازهای شغلی ضعیف است، ۵۴/۳ درصد این تناسب را متوسط و ۴۳/۲ درصد آن را خوب ارزیابی کردند (۱۲). در زمینه دوره‌های کارآموزی و کارورزی، پژوهش ظهیری و ترابی پور (۱۳۹۰) حاکی از آن بود که در مقایسه با استانداردهای آموزشی، برنامه‌های کارآموزی دانشجویان رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی دانشگاه جندی شاپور اهواز دارای اثربخشی و رضایت‌بخشی مطلوب نبوده و لذا در راستای تحقق اهداف آموزشی دانشجویان این رشته، بازنگری جدی و اعمال اصلاحات لازم در برنامه‌ریزی و اجرای کارآموزی ضرورت تام دارد (۲۳). تبریزی و اعظمی (۱۳۹۴) در مطالعه‌ای کیفی با عنوان "دیدگاه دانشجویان کارشناسی ارشد مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی در مورد برگزاری دروس کارآموزی و کارورزی" که در آن ۷ نفر از دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران (۱ نفر)، تبریز (۱ نفر)، اصفهان (۱ نفر)، شیراز (۱ نفر)، کرمان (۱ نفر)، قزوین (۲ نفر) و ۲ نفر نیز از دانشگاه آزاد مشارکت داشتند، محققان به این نتیجه رسیدند که جهت ارتقای کیفیت کارآموزی و کارورزی رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی اقداماتی همچون استفاده از شیوه‌های مناسب ارزشیابی، حضور مسئولین کارآموزی و کارورزی به همراه دانشجویان در عرصه، بهبود هماهنگی با بیمارستان‌ها و آشنایی بیشتر پرسنل مراکز بهداشتی و درمانی با این رشته می‌توانند در اولویت مداخلات قرار بگیرند (۲۴). در ارتباط با سایر رشته‌ها نیز می‌توان به پژوهش اوکا و همکاران (۲۰۱۱) در کشور اسلوانی بین فارغ‌التحصیلان رشته مهندسی بهداشتی محیط اشاره کرد که در آن ۷۶ درصد از

سیاسگزاری

نویسندگان بر خود لازم می‌دانند بدینوسیله از معاونت آموزشی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد و دانش‌آموختگان رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی این دانشگاه به سبب همکاری در انجام تحقیق تشکر نمایند. از جناب آقای توفیق مبادری دانشجوی دوره دکتری تخصصی رشته آمار زیستی دانشگاه تربیت مدرس به سبب مشاوره‌های آماری سیاسگزاری می‌گردد.

مشارکت نویسندگان

طراحی پژوهش: ر.ع، م.ش، چ.الف، م.س. الف الف
جمع‌آوری داده‌ها: ر.ع، الف. م

تحلیل داده‌ها: ر.ع، الف. م

نگارش و اصلاح مقاله: ر.ع، م.ش، چ.الف، م.س.
الف الف
سازمان حمایت کننده
این مقاله برگرفته از پروژه دوره کارشناسی رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد بود که از سوی هیچ سازمانی مورد حمایت مالی قرار نگرفته است.

تعارض منافع

هیچگونه تعارض منافی از سوی نویسندگان گزارش نشده است.

References

- 1) Macke J, Genari D. Systematic literature review on sustainable human resource management. *Journal of Cleaner Production* 2019; 208: 806-15. doi: 10.1016/j.jclepro.2018.10.091.
- 2) Gunawan J, Aunguroch Y, Fisher ML. Competence-based human resource management in nursing: a literature review. *Nurs Forum* 2019; 54(1): 91-101. doi:10.1111/nuf.12302.
- 3) Oliveira Franco RL, Martins Machado JL, Satovschi Grinbaum R, Martiniano Porfírio GJ. Barriers to outpatient education for medical students: a narrative review. *Int J Med Educ* 2019; 10: 180-90. doi:10.5116/ijme.5d76.32c5.
- 4) Ferguson PC, Caverzagie KJ, Nousiainen MT, Snell L. Changing the culture of medical training: an important step toward the implementation of competency-based medical education. *Med Teach* 2017; 39(6): 599-602. doi:10.1080/0142159X.2017.1315079.
- 5) O'Doherty D, Dromey M, Lougheed J, Hannigan A, Last J, McGrath D. Barriers and solutions to online learning in medical education- an integrative review. *BMC Med Educ* 2018; 18(1): 130. doi:10.1186/s12909-018-1240-0.
- 6) Gile PP, Buljac-Samardzic M, Klundert JV. The effect of human resource management on performance in hospitals in Sub-Saharan Africa: a systematic literature review. *Hum Resour Health* 2018; 16(1): 34. doi:10.1186/s12960-018-0298-4.
- 7) Jehanzeb K, Mohanty J. Impact of employee development on job satisfaction and organizational commitment: person-organization fit as moderator. *Int J Train Dev* 2018; 22(3): 171-91. doi: 10.1111/ijtd.12127.
- 8) Alizadeh Sh, Namazi A, Sigarchian M. The midwifery students' opinion about their professional future. *Journal of Jundishapur Educational Development* 2014; 5(1): 21-7. [Persian]
- 9) Wang DD. Performance-based resource allocation for higher education institutions in China. *Socio-Economic Planning Sciences* 2019; 65: 66-75. doi: 10.1016/j.seps.2018.01.004.
- 10) Sheikhy-Chaman M. The cycle of policy making, management and economics of health system. *Manage Strat Health Syst* 2020; 5(3): 169-172. doi: 10.18502/mshsj.v5i3.4901.
- 11) Daroudi R, Sargazi N, Sakhidel-Hovasin A, Sheikhy-Chaman M. The impact of socioeconomic factors on cancer survival rate. *Basic Clin Cancer Res* 2020; 12(1): 1-9.
- 12) Sanai Nasab H, Dellavari AR, Ghanjal A, Teymourzadeh E, Sedaghat A, Mirhashemi S. Employment status of health-treatment services management alumni. *J Mil Med* 2010; 11(4): 203-8. [Persian]
- 13) Shamsaie M, Arefi M, Isfahani P. Employment status of the healthcare management graduates in Zabol university of medical sciences. *J Zabol Med Sch* 2019; 2(3): 118-23. [Persian]
- 14) Kelley KA, Sweet BV, Janke KK, Plake KS, Yee GC. Employment trends for doctor of pharmacy graduates of research-intensive institutions, 2013-2017. *Am J Pharm Educ* 2019; 83(2): 6864. doi:10.5688/ajpe6864.
- 15) Dinmohammadi M, Moosaeifard M, Keshavarz Afshar M. Occupational status in BSc graduates of nursing, operating room, anesthesia technology and midwifery fields in school of nursing and midwifery, Zanjan, Iran. *J Med Educ Dev* 2017; 10(27): 1-9. [Persian]
- 16) Saeedy Rezvani M, Hosseinzadeh M, Baghcoli M. Career destiny of graduates of the faculty of education

- sciences and psychology, Ferdowsi university of Mashhad. *The Journal of Educational Psychology studies* 2010; 11(2): 57-86. [Persian]
- 17) Mishra P, Pandey CM, Singh U, Keshri A, Sabaretnam M. Selection of appropriate statistical methods for data analysis. *Ann Card Anaesth* 2019; 22(3): 297. doi: 10.4103/aca.ACA_248_18.
- 18) Nasiri M, Shirinkam F, Rahimiyan B, Halajyan K, Jahanshahi M, MirAhmadi M. Employment, educational and research status of nursing graduates of Ramsar Fatemeh Zahra Faculty of Nursing. *Biannual J of Med Edu* 2014; 2(2): 49-54. [Persian]
- 19) Rezai Sepasi R, Safdari Z, Avazeh A. A study on the unemployment causes among midwives of Qazvin medical sciences university. *J Med Educ Dev* 2010; 3(4): 20-5. [Persian]
- 20) Rahimian H, Jahani Javanmardi F, Noroozi M. Alumni employment in the field of educational administration at Allameh Tabataba'i university. *Management in the Islamic University* 2019; 7(16): 235-52. [Persian]
- 21) Zolali N, Khosravipour B, Zareh A. The challenges and challenges of agricultural graduates' employment from the point of view of executive managers. *Journal of Agricultural Education Administration Research* 2015; 7(33): 73-83. doi: 10.22092/jaeer.2015.105818. [Persian]
- 22) Ahaki M, Hedayatidezfuli A, Neisi A. The study of the relationship between employee's job and major and the rate of their efficiency working in oil company in the southern regions of Ahvaz. *Public Policy in Administration* 2012; 3(5): 43-53. [Persian]
- 23) Zahiri M, Torabipour A. Assessment of field training programs in graduates of health services management in Ahwaz Jondishapour university of medical sciences. *Medical Education* 2011; 11(2): 184-91. [Persian]
- 24) Tabrizi JS, Azami-Aghdash S. Perspective of health service management master students about methods of holding clerkship and internship courses: a qualitative study. *RME* 2015; 7(3): 1-10. [Persian]
- 25) Ovca A, Ferfila N, Poljšak B, Slabe D, Jereb G. Renovation of sanitary engineering study programme. *Procedia Soc Behav Sci* 2011; 15: 838-42. doi: 10.1016/j.sbspro.2011.03.195.

Career Destiny of Healthcare Management Field from the Perspective of Yazd Shahid Sadoughi University of Medical Sciences Graduates

Roohollah Askari ¹ , Mohammadreza Sheikhy-Chaman ² ,
Samaneh Entezarian Ardekani ³ , Elham Miankoohi ^{4*}

¹ Associate Professor, Health Policy and Management Research Center, Department of Healthcare Management, School of Public Health, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran

² Ph.D. student of Health Economics, School of Health Management and Information Sciences, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

³ MSc student in Healthcare Management, International Campus, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran

⁴ MSc student in Healthcare Management, School of Public Health, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran

* **Corresponding Author:** Elham Miankoohi
miankoohi.e@gmail.com

ABSTRACT

Citation: Askari R, Sheikhy-Chaman M, Entezarian Ardekani S, Miankoohi E. Career Destiny of Healthcare Management Field from the Perspective of Yazd Shahid Sadoughi University of Medical Sciences Graduates. *Manage Strat Health Syst* 2021; 5(4): 295-305.

Accepted: March 09, 2021

Revised: March 08, 2021

Received: October 12, 2020

Funding: The authors have no support or funding to report.

Competing Interests: The authors have declared that no competing interest exist.

Background: Identification of the current employment status provides useful information for policy makers and decision makers of the education system in order to plan for determining the admission capacity of students, the conditions of graduate's recruitment, and the employment condition of various fields. The aim of this study was determining the career destiny of healthcare management major from the perspective of graduates.

Methods: This descriptive-analytic and cross-sectional study was conducted in the second half of 2018 on 108 graduates of healthcare management at Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd. Participants entered the study by census method and the data collection tool included a standard career destiny questionnaire. Statistical analyses were performed by SPSS₁₆ using descriptive (Frequency, Mean, Standard deviation, Percentage) and analytical (independent t-test, ANOVA, Pearson correlation coefficient test) statistics.

Results: The mean score of career destiny in the present study was 3.04 ± 0.65 . Of career destiny constructs, the highest and the lowest average scores were related to the specialized and professional abilities (3.69 ± 0.65) and creating the necessary facilities for employment by the university (2.59 ± 0.63), respectively. A statistically significant relationship was found between the following dimensions: specialized and professional abilities with marital status ($P = 0.046$), creating the necessary facilities for employment by the university ($P = 0.031$), appropriateness of the curriculum and professors education with employment ($P = 0.047$), role of university environment and entrepreneurship skills ($P = 0.034$) with the variable of age, and appropriateness of the curriculum and professors education with the participants' employment and grade point average (GPA) ($P = 0.029$).

Conclusion: It is suggested to provide employment opportunities for graduates in the field of healthcare management at different levels of the health system, educational objectives, curriculum content, clerkship, and internship courses. Furthermore, the curriculum of this field of study should be revised based on the country's labor market needs and the educational centers should play a more prominent role in introducing their graduates' capabilities to the health labor market.

Key words: Career destiny, Healthcare management, Graduates